

جفای آبی به سومین استان پرآب ایران

از کشاورزی در لرستان همواره به عنوان یکی از ظرفیت‌های مهم این استان یاد می‌شود اما حالا بسیاری معتقدند وضعیت منابع آبی این استان به گونه‌ای است که در حق این استان جفا شده است و می‌تواند به رونق کشاورزی این استان آسیب وارد کند. حسین گودرزی، رئیس مجمع نمایندگان لرستان با تاکید بر این که ۱۲میلیارد و ۱۰۰میلیون مترمکعب از آب جاری لرستان به استان‌های دیگر می‌رود، می‌گوید: «میانگین کشت آبی لرستان نصف استان‌های کویری است.»

قلعه فلک‌الافلاک در خرم‌آباد فقط یکی از عایدیه‌های گردشگری استان لرستان است / عکس: جام‌جم

یوندد؟

زمینه را برای اشتغال‌زایی مستقیم حدود ۲۰۰۰ نفر فراهم کرده‌بود اما از سال ۸۲ و با واگذاری این شرکت به بخش خصوصی، فصل خزان این کارخانه آغاز شد. کش‌وقوس و درگیری با این مشکلات تاکنون ادامه داشته‌است اما برخی مدیران خبر از حل شدن مشکلات این کارخانه می‌دهند بنابراین باید منتظر بود دید که آیا وعده‌های آنها به سرانجام خواهد رسید.

کارخانه فولاد صدر هم یکی دیگر از کارخانه‌هایی است که فعالیتی‌ش را سال ۹۰ با ظرفیت اسمی ۳۰۰ هزار تنی میلگرد آغاز کرد. کارخانه فولاد صدر یکی از صنایعی بود که می‌توانست نقش مهمی در اشتغال و رونق اقتصادی استان داشته‌باشد اما به‌دلایل مختلف از آغاز فعالیت چند بار با تعطیلی مواجه بود. همین موضوع باعث مختل شدن تولید شد. کارخانه صدر فولاد نیز دیون زیادی دارد و در حال حاضر و طبق آخرین جلسه ستاد تسهیل استان؛ دو سرمایه‌گذار جدید معاملاتی با مدیر اولیه داشته و تعهد کردند که طی روزهای آینده فعالیت را آغاز کنند، دو دستگاه توربین نیروگاهی از خارج کشور برای این شرکت خریداری شده‌است که با تریخیص از گمرک و استقرار در کارخانه، بخش ذوب‌آهن کارخانه نیز فعال می‌شود.

در کشور فعال بود و

می‌شوند و در هشت شهر استان وجود دارند. ۹۰ هکتار بافت حاشیه‌نشینی یا همان سکونتگاه‌های غیررسمی وجود دارد که معادل درصد مساحت لرستان می‌شود و ۱۲هزار و ۲۳۰نفر معادل ۲۱ درصد جمعیت استان را در خود جای داده‌است. این بافت‌های حاشیه‌نشینی در پنج شهرستان خرم‌آباد، بروجرد، دورود، کوهدشت و الیگودرز شناسایی شده‌اند. درخرم‌آباد ۱۱ محله حاشیه‌نشین با مساحت کلی ۲۱۹ هکتار وجود دارد. ۶ درصد مساحت کل شهر را شامل می‌شود. همچنین جمعیت سکونتگاه‌های غیررسمی این شهر ۱۹ هزار و ۱۱۸ نفر یعنی ۵درصد جمعیت کلی شهر است. در بروجرد نیز ۱۲ محله حاشیه‌نشین با مساحت کلی ۲۱۲ هکتار وجود دارد که ۶درصد مساحت کل شهر را شامل می‌شود.

مساحت کل این شهر ۱۳۰ هکتار است. ۱۰درصد مساحت شهر را شامل می‌شود در سکونتگاه‌های غیررسمی جای دارد که ۱۳ درصد جمعیت شهر را به خود اختصاص داده‌است.

چند روز پس از آن‌که سیل و خروش رودخانه کشکان در فروردین ۹۸ فروکش کرده و زندگی مردم شهر و روستا در تل‌هایی از گل‌ولای همراه با سنگ، خشت و آجر مدفون شده‌بود، مردم شهر پلدختر هیچ تصویری از آینده و آبادانی دوباره نداشتند. پلدختر مانند شهرهای جنگ‌زده شده‌بود، زنان پریشانی که کودکان خود را با اندوه بی‌خانمانی به آغوش کشیده و دست بچه‌های کوچک‌ترشان را در حالی‌که حتی دمپایی یا کفش‌ی به پا نداشتند، محکم در دست گرفته بودند تا مبادا آنها را در این روزهای وحشت و سردرگمی گم کنند.

اما امروز بیش از یک سال است که سیل فروردین ۹۸ را پشت سر گذاشته‌ایم، آن‌همه غم و اندوهی که سیل یک‌شنبه به بار آورده‌بود در مدت یک‌سال به شادی و امید تبدیل شده‌است.

کمبود کتابخانه در لرستان

وضعیت کتابخانه‌های موجود در لرستان در شان این استان نیست. برای نمونه با توجه به جمعیت شهر خرم‌آباد تعداد کتابخانه‌های موجود در این شهر پاسخگو نبوده و مردم خواستار توسعه فضاهای کتابخانه‌ای هستند. فرشته طهماسبی، مدیرکل نهاد کتابخانه‌های عمومی لرستان معتقد است کتابخانه‌ها تنها کارکردشان آرشيو کتاب نیست و به نوعی نهاد فرهنگ‌ساز بدل شده‌اند.

لزوم استفاده از ظرفیت دانشگاه‌ها برای حل مشکلات استان

در لرستان پنج دانشگاه دولتی دانشگاه آیت‌ا...العظمی بروجردی، دانشگاه لرستان، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، دانشگاه علوم پزشکی بروجرد و مجتمع آموزش عالی سلامت دورود و جود دارد.

در این میان بر اساس رتبه‌بندی دانشگاه‌ها در کشور دانشگاه لرستان از وضعیت مناسبی برخوردار است. بر اساس شاخص‌های ارزیابی آیین نامه رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مصوب وزارت علوم، دانشگاه لرستان در رده یک دانشگاه‌های کشور قرار دارد. رده یک دانشگاه‌های کشور شامل دانشگاه‌های بزرگی همچون دانشگاه تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه فردوسی مشهد و دیگر دانشگاه‌هاست. در این حوزه آمارهای جالب توجه دیگری هم وجود دارد؛ به عنوان مثال نظام رتبه‌بندی آموزش عالی تایمز جدیدترین رتبه‌بندی دانشگاه‌های جوان در سال ۲۰۲۱ را منتشر کرده‌است که بر اساس این رتبه‌بندی تعداد ۲۶ دانشگاه ایرانی از جمله دانشگاه لرستان در جمع ۴۷۵ دانشگاه جوان برتر دنیا قرار گرفتند. نظام رتبه‌بندی آموزش عالی تایمز برای رتبه‌بندی دانشگاه جوان از ۲۰۲۱ از همان روشی که دانشگاه‌های جهان را ارزیابی می‌کند بهره می‌گیرد و ماموریت‌های اصلی دانشگاه‌ها «تدریس، تحقیق، انتقال دانش و چشم‌انداز بین‌المللی» را مورد ارزیابی قرار می‌دهد اما در این رتبه‌بندی خاص، دانشگاه‌هایی با قدمت کمتر از ۵۰ سال مدنظر هستند.

آن‌طور که از حرف‌های مسؤولان دانشگاه لرستان می‌توان متوجه شد در یک دهه گذشته سیاست وزارت علوم، تقویت آموزش‌های کیفی و تقویت مفهوم دانشگاه جامعه‌محور بوده‌است. برای مثال، در دانشگاه لرستان در هشت سال گذشته، رشته‌های تحصیلی جدید همچون شیلات، باستان‌شناسی، علوم محیط‌زیست و... متناسب با مفهوم دانشگاه نسل سوم و جامعه‌محور به رشته‌های تحصیلی دانشگاه لرستان افزوده شده تا دانشگاه بتواند در تناسب با ظرفیت‌های استانی، به جذب دانشجو اقدام کند.

دانشگاه جامعه‌محور، دانشگاهی است که بتواند متناسب با ظرفیت‌های منطقه‌ای و استانی دانشجو پرورش دهد و خوشبختانه در مدت هشت سال گذشته براساس سند آمایش سرزمینی وزارت علوم، رشته‌های جدید در تناسب با نیازهای استانی بوده‌اند.

شهرام شرفی، فعال مدنی و کارشناس ارتباطات و اطلاع‌رسانی دانشگاه لرستان معتقد است یکی از مشکلات در کشور ما این است که بین دانشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی یک ارتباط ارگانیک پایدار و مستمر وجود ندارد و به همین خاطر با تلاش‌های صورت گرفته، کوشش شده‌است حوزه ارتباط دانشگاه لرستان با بخش‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی استان گسترش یابد و تفاهم نامه‌های خوبی هم در این راستا منعقد شده‌است اما این کافی نیست و بایستی این نوع ارتباطات دوجانبه و دوسویه گسترش یابد و نهادینه شود.

به گفته شرفی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان ازجمله دانشگاه لرستان، نتایج تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی و عملیاتی خود درباره مشکلات و معضلات استان و راهکارهای خود را در اختیار دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی قرار می‌دهند اما آنها نیز باید از نتایج تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی دانشگاهی، استفاده کنند که به نظر می‌رسد هنوز تا رسیدن به نقطه مطلوب در این مسیر، فاصله داریم.

اما طی یک دهه گذشته در دانشگاه لرستان و با برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته، بخش ارتباط دانشگاه و جامعه به رتبه مدیریت ارتقا یافته و حالا شاهدیم دانشگاه لرستان دارای واحدی مدیریتی به نام مدیریت ارتباط دانشگاه با جامعه و صنعت است، هرچند بخش اجرایی و بخش خصوصی درون استان باید این ارتباط را به صورت دوجانبه و متقابل تقویت کند و از تحقیقات و پژوهش‌های کاربردی دانشگاهی که توسط محققان و پژوهشگران انجام می‌شود در سیاست‌گذاری‌ها، استفاده بشود. در بحث تقویت زیرساخت‌های عمرانی و کالبدی در دانشگاه لرستان هم در طول سال‌های گذشته اقدامات خوبی انجام شده به‌گونه‌ای که در حال حاضر، دانشگاه لرستان انظر وجود فضای کافی آموزشی، اداری، تحقیقاتی و آزمایشگاهی کمبود ندارد درحالی‌که در گذشته کمبودهای کالبدی و مکانی فراوانی وجود داشت.

آن‌طور که این فعال مدنی و کارشناس ارتباطات و اطلاع‌رسانی دانشگاه لرستان به جام‌جم می‌گوید، سیاست‌های ابلاغی وزارت علوم و سیاست‌گذاری‌ها و تصمیمات تیم مدیریتی دانشگاه لرستان در مدت هشت سال گذشته این بوده که کارکرد دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی متناسب با مفهوم دانشگاه جامعه‌محور، آموزش، پژوهش و کاربرد باشد که البته تحقق کامل این هدف، مستلزم تقویت و گسترش ارتباطات دوجانبه و متقابل بین دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی با بخش‌های اجرایی و بخش‌های خصوصی است.

بلوط‌ها و حیات‌وحش را دریابید

مشکلات زیست محیطی لرستان بی‌شباهت به دیگر استان‌های زاگرس نشین کشور نیست، در این بین می‌توان به آفات و بیماری‌هایی که درختان بلوط را تهدید می‌کند، اشاره کرد یا از خطر شکارچیان غیرقانونی نوشت که حیات‌وحش استان را بیش از گذشته تهدید می‌کنند. طی یک دهه گذشته، لرستان با مساحتی معادل ۲۸هزار و ۳۶ کیلومترمربع در غرب ایران به‌عنوان یکی از استان‌های زاگرس نشین، با تداپیر انخاداشده، رشد و ساماندهی چشمگیری در حوزه ارتقای سطح مناطق تحت مدیریت محیط‌زیست و حتی رشد جمعیت گونه‌های نادر داشته‌است.

به گفته برخی کارشناسان، لرستان به‌عنوان ایرانی کوچک تقریباً تمام انواع آب و هوایی را در فصول مختلف تجربه می‌کند که نتیجه این تنوع آب و هوایی، غنای گیاهی و جانوری است و بیشتر گونه‌های کشور در این استان موجود هستند.

استان کوهستانی لرستان به‌واسطه ۱۵۰۳هلالی ۳۵۰۰ متر و شرایط اقلیمی چهار فصل یکی از پناهگاه‌های منحصربه‌فرد تنوع زیستی در سطح کشور به شمار می‌رود و بنابر مطالعات کارشناسان به دلیل شاخص‌های جغرافیایی منحصربه‌فرد بیش از ۲۵درصد تنوع زیستی کشور شامل ۳۶۸ گونه جانوری و ۱۷۰۰گونه گیاهی در آن شناسایی شده‌است.

برخی‌گونه‌های جانوری این استان به‌عنوان گونه‌های چتری بیانگر تنوع زیستی بسیار متنوع این استان است و از طرفی جانورانی همچون سمندر لرستانی، انواع گربه‌سانان، وزغ لرستانی و سه گونه ماهی کور، گونه‌های منحصربه این استان هستند.

این در حالی است که ۱۵۰گونه گیاهی اندمیک در لرستان نیز شناسایی‌شده که این تنوع زیستی بالا بیانگر شرایط مناسب آب و هوایی و بهره‌مندی از منابع آبی چشمگیر در اکوسیستم این استان است.

نبی ا... قائد رحمت، معاون فنی حفاظت محیط‌زیست لرستان در این باره می‌گوید: تاکنون بیش از ۱۷۵۰گونه گیاهی در استان شناسایی، گزارش و ثبت‌شده که تعداد بسیاری از آنها بومی، اندمیک و خاص استان هستند، همچنین ۲۳۸گونه پرنده، ۴۴گونه پستاندار، ۵۵گونه خزنده، ۵گونه دوزیست و حدود ۲۰گونه ماهی در رودخانه، تالاب و دریاچه‌های

شنبه ۱۳ شهریور ۱۴۰۰ • شماره ۶۰۲۳

کوتاه‌تر از گزارش

لرستان پیر می‌شود

اجرا نشدن سیاست‌های جمعیتی با وجود تاکید اسناد بالادستی در این حوزه باعث شده رشد جمعیتی ایران همچنان رو به کاهش باشد. آمار رشد منفی جمعیت به تفکیک استانی هم نشان از کاهش فرزندآوری در اغلب استان‌های ایران دارد. به دنبال کاهش جمعیت در کشور و با بررسی آمارهای مربوط به این حوزه می‌توان متوجه شد استان لرستان هم از این قضیه مستثنا نبوده‌است.

جمعیت کلی لرستان نسبت به سال ۹۵ که سرشماری نفوس و مسکن آن را انجام داد؛ کاهش پیدا نکرده اما از مولید که یکی از شاخص‌های بقای حیات است کاسته شده‌است. با همان مولفه آمارها که خواهیم به این موضوع نگاه کنیم باید گفت جمعیت لرستان تا پایان سال گذشته یک میلیون و ۸۵۲ هزار و ۹۲۷ نفر بوده که در مقایسه با پایان سال ۹۵، تعداد ۹۳ هزار نفر بیشتر شده‌است. اما آن‌طور که فربرز امیری مدیرکل ثبت احوال لرستان می‌گوید نرخ رشد جمعیت در این استان به کمتر از یک درصد رسیده و تعداد مولید به ازای هر یک‌هزار نفر به ۱۴۰۴ درصد رسیده‌است.

لیلا شریعتی کارشناس باروری سالم و جمعیت معاونت بهداشتی استان لرستان هم معتقد است سال ۹۹ لرستان با کاهش مولید حدود ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ نفر مواجه شده و از طرفی ازدواج کاهش و طلاق افزایش پیدا کرده و همه این موارد روی رشد جمعیت تاثیر گذاشته‌است.

او به جام‌جم می‌گوید: «اگر نسل جایگزین نداشته باشیم شاهد جامعه پیر و سالمند خواهیم‌بود و این جامعه نه تنها نشاط ندارد بلکه در رکود به سر خواهد برد.»

کارشناس باروری سالم و جمعیت معاونت بهداشتی لرستان آمارهایی به جام‌جم ارائه می‌کند. بر اساس آمارهای او سال ۳۲،۰۹۷هزار و ۳۷۲ نفر، سال ۲۸،۰۹۸هزار و ۳۰۵ نفر، سال ۹۹، ۲۶هزار و ۵۷۸نفر و سال ۳۶،۰۹۵ هزار نفر یعنی از سال ۹۵ تا سال ۹۹ حدود ۱۰هزار کاهش مولید داشته‌ایم.

در حوزه ازدواج هم شاهد آمارهای منفی در این استان هستیم. لیلا شریعتی در این باره می‌گوید: سال ۱۹،۰۹۵هزار، سال ۱۳،۰۹۸هزار و ۷۱۲مورد و سال ۹۹ با مقداری افزایش ۱۵هزار ازدواج در استان ثبت شده‌است اما در مجموع در این حوزه کاهش داشته‌ایم این در حالی است که از سوی دیگر طلاق از سال ۹۵ تا ۹۹ در استان افزایش پیدا کرده‌است.

کارشناس باروری سالم و جمعیت دانشگاه علوم پزشکی استان می‌گوید درصد کودکان لرستان نسبت به کل جمعیت ۸درصد یعنی ۱۴۵هزار و ۷۶۳نفر است، درصد نوجوانان استان ۲۱درصد یعنی ۳۸۱هزار و ۳۲۳نفر و جوانان ۱۷/۵درصد یعنی ۳۱۳هزار و ۵۷۱نفر است، جمعیت میانسال استان که بیشترین قشر استان رانشکیل می‌دهد ۴۳درصد یعنی ۷۷۲هزار و ۴۵۳ نفر است.

به گفته او جمعیت سالمندان استان نسبت به کل جمعیت نیز ۱۰/۵درصد یعنی ۱۸۷هزار نفر است. در حال حاضر به لحاظ قشر مولد یعنی جوانان و میانسالان وضع خوبی داریم اما با تداوم این شرایط ۳۰سال بعد ۴۳درصد جمعیت استان را سالمندان تشکیل خواهند داد که پیامد خوبی به دنبال ندارد.

لیلا شریعتی به جام‌جم می‌گوید: ۸درصد کودک و ۱۸درصد نوجوان در جمعیت کنونی استان نمی‌تواند جای ۴۳درصد جمعیت سالمند را پر کنند، در واقع نیروی مولد کاهش و جمعیت به سمت سالمندشدن پیش می‌رود. این درحالی است که سالمندان نه تنها مولد نیستند بلکه بار مالی را هم به خانواده و جامعه تحمیل می‌کنند.

کارشناس باروری سالم و جمعیت دانشگاه علوم پزشکی استان در بخش دیگری از صحبت‌هایش به کاهش نرخ باروری در لرستان اشاره می‌کند و می‌گوید یکی دیگر از شاخص‌های رشد جمعیت، نرخ باروری است. نرخ باروری سال ۲۱/۰۹۵ بوده اما سال ۱۹این نرخ به ۱۷/۰۹ کاهش پیدا کرده و این یعنی شاخص نامطلوب شده‌است. مولفه دیگه رشد طبیعی جمعیت است که از اختلاف تولد و مرگ به دست می‌آید این نرخ سال ۱۶/۰۹۸ بوده سال ۹۹ به ۰/۹ کاهش پیدا کرده و اگر این روند ادامه پیدا کند این شاخص به صفر می‌رسدو مرگ و تولد برابر خواهد شد.

شرقی:

دانشگاه‌ها و

مراکز آموزش

عالی لرستان

نتایج تحقیقات

و پژوهش‌های

کاربردی و

عملیاتی خود

درباره مشکلات و

معضلات استان و

راهکارهای خود را در

اختیار دستگاه‌ها و

سازمان‌های اجرایی

قرار می‌دهند اما

آنها نیز باید از

نتایج تحقیقات

و پژوهش‌های

کاربردی دانشگاهی

استفاده کنند

۱۵۰گونه گیاهی

اندمیک در

لرستان نیز

شناسایی‌شده

که این تنوع

زیستی بالا بیانگر

شرایط مناسب

آب و هوایی و

بهره‌مندی از منابع

آبی چشمگیر در

اکوسیستم این

استان است

